

פרשת השבוע הגאון רבי בן ציון מוצפי

פרשת עקב

והיה עקב תשמעון, את המשפטים האלה, ושמרתם ועשיתם, אתם--ושמר השם אלהיך לך, את-הברית ואת-החסד, אשר נשבע, לאבתך יגוֹ אַהֲבָד, וברכך והרַבֵּד; וברך פרי-בטןך ופרי-אדמתך דגנך ותירשך ויצהרך, שגר-אלפיד ועשתרת צאנך, על האדמה, אשר-נשבע לאבתך לתת לך. יד ברוך תהיה, מכל-העמים: לא-יהיה בך עקר ועקרה, ובביתך. טו והסיר השם ממך, כל-חלי; וכל-מדוי מצרים הרעים אשר ידעת, לא ישימם בך, ונתנם, בכל-שנאיך. טז ואכלת את-כל-העמים, אשר השם אלהיך נתן לך--לא-תחוס עינך, עליהם; ולא תעבד את-אלהיהם, כי-מוקש הוא לך. {יז כי תאמר בלבבך, רבים הגוים האלה ממני; איכה אוכל, להורישם. יח לא תירא, מהם: זכר תזכר, את אשר-עשה השם אלהיך, לפרעה, ולכל-מצרים. יט המסת הגדלת אשר-ראו עיניך, והארת והמפתים והיד החזקה והזרע הנטויה, אשר הוצאך, השם אלהיך; בן-נעשה השם אלהיך, לכל-העמים, אשר-אתה ירא, מפניהם. כ וגם, את-הצרעה, ישלח השם אלהיך, בם: עד-אבד, הנשארים והנסתרים--מפניך.}

למה נשבע לאבותיך ?

המגיד מדובנא אומר שזה בדרך הלצה. אם אדם נכנס לחנות והוא רוצה סחורה בסכום מסוים, ואז הוא אומר אני נשבע שאני משלם לך. למה הוא נשבע ? כי הוא לא ישלם מזומן. גם כאן, ידוע שהגמרא בקידושין אמרה, שכר מצוות באי עלמא ליקא. הגמרא הביאה את המעשה שאב אמר לבנו: עלה לגג והבא לי גזלות, אז קיים גם מצוות כיבוד אב ואם וגם מצוות שילוח הקן, ושילח את האם ולקח את הבנים, בחזרתו נפל ומת. אומרת הגמרא, איך שכרו של זה ? משיבה הגמרא, למען יאריכון ימך לעולם שכולו ארוך. ייטב

לעולם שכולו טוב. וזה למדנו בפסוק האחרון בפרשה הקודמת.

בפסוק האחרון בפרשה הקודמת כתוב, ושמרת את-המצוה ואת-החקים ואת-המשפטים, אשר אנכי מצוה היום--לעשותם.

הגמרא שואלת, מתי לעשותם ? היום.

בוודאי היום. מחר ? בטח היום. אלא היום לעשותם, ומחר לקבל שכרם. שכר כעת, אין. אתה עכשיו רק תעשה. איפה השכר ?

אחר כך לעולם שכולו ארוך. כל אחד והתיק שלו. כל אחד והמעשים שלו.

והיה עקב תשמעון

אין והיה אלא לשון שמחה. עקב זה בסוף. שאין שכירות משתלמת אלא בסוף.

את המשפטים האלה....

שאלו המפרשים, שכר מצוות בהי עלמא לייקא, אבל הפסוקים לא כך אומרים.

וברך פרי בטןך ופרי אדמתך....

מה זה ?

זה פה.

פרי בטןך, זה ילדים, פרי אדמתך זה פירות.צאן ובקר. אז הנה יש פה ברכה בעולם הזה.

תירוץ שתרצו כולם, והרב חיד"א מביא את התירוץ הזה, ושמרתם ועשיתם

אותם, שכר עבור המצווה בעולם הזה, אין ! אבל **יש שכר עבור זה שהאדם טורח או שמצפה מתי תבוא אליו המצווה**. אם אדם אומר עכשיו שקיעת החמה, והוא רוצה להניח תפילין והוא אומר מתי יבוא הבוקר כדי שאוכל להניח תפילין. מקבל שכר על זה שהוא יושב ומצפה. או אם היה לי אבא ואמא הייתי מכבד אותם, הלוואי והיו לי. והוא מצפה לקיים מצוות כיבוד אב ואם. מקבל על זה שכר. או אין לו ספר ללמוד תורה ואין באפשרותו ללמוד כרגע תורה, הוא אנוס באמת, והוא בכל זאת מצפה מקבל על זה שכר. זו גמרא מפורשת, שכל מי שהולך בלילה לישון, שוכב על משכבו ואומר אם היה לי כך וכך כסף הייתי בונה בית הכנסת, ואם היה לי כך וכך כסף, הייתי בונה תלמוד תורה, והייתי עושה בית תמחוי, והייתי מאכיל עניים, והייתי מטפל בחולים והייתי עושה מצוות כאלה וכאלה. הכל הקב"ה רושם בפנקס כאילו הוא עשה בפועל. **מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה**. ושמרתם פירוש מצפה. איפה ראינו זאת ? בפרשת וישב, יוסף ואחיו, ויקנאו בו אחיו ואחיו שמר את הדבר. מה פרש רש"י ? רש"י הביא את דבריו מהגמרא, שמר, היה יושב ומצפה, מתי יתקיים החלום שיוסף חלם שהוא יהיה מלך, הרי הוא בנה של רחל, ורחל היתה עקרת הבית, רק לבן הרמאי הביא לו את לאה במקום רחל. אז בפועל מי היה צריך להיות הבכור ? יוסף. לכן הוא קורא לו, בכור שורו הדר לו. גם כאן, ושמרתם ועשיתם אותם. זה שאדם, מצפה עבור זה שהוא מצפה יקבל שכר. או מה שכתב רבינו חיים בן עטר. הוא הביא, חמישה פירושים, והיה עקב תשמעון, שהכל צריך לעשות בשמחה. שאדם עושה מצוות לא יעשה אותם מתוך לחץ, ולא מתוך צער, ולא מתוך כבודות, אלא מתוך רצון, אהבה ושמחה. כשאתה עושה את המצוות מתוך רצון, אהבה ושמחה שכרך פי מיליון מאת השם. הרב מעבר יבוק,

תלמיד הרמ"א מפנו, **רבינו אהרון ברכיה דמודנא**, כותב עליו השלום, שיש הבדל גדול אם אדם עושה מצוות מתוך יראה ופחד לבין אם עושה מצוות מתוך אהבה ושמחה. זה שעושה מפחד אן לא כל כך לשם שמיים, השכר שלו דרך המלאכים. הקב"ה שולח לו שכר שפע, חיים, פרנסה, בנים בריאות על ידי מלאך. ואז המלאכים טבעם שהם בודקים, האם מגיע לו ? כמה מגיע לו ? עושים בדיקה. אבל כשאדם עושה מצוות מתוך אהבה, מתוך רצון ומתוך שמחה, שהוא רוצה לעשות אתר רצון השם, השכר שלו ישירות מהקב"ה. כשהשכר מהקב"ה, הגמרא אומרת, **הקב"ה נותן בעין יפה**. יש מעשה נורא עם הרב משה מסאסוב, עליו השלום. הוא היה פודה שבויים מאין כמוהו. ספרו עליו, שפדה למעלה מ 20000 יהודים פדה מהשבי. איפה שהיה שומע שיש יהודי בכלא או המצוקה היה עושה הכל להוציא אותו. יום אחד היה חג הסוכות. בחג הסוכות, רבי לוי יצחק מברדיצ'ב, נולד לו נכד מביתו. עושים ברית בבוקר, מייד בסיום התפילה, לפני עלינו לשבח. הרב יצא לחדרו ונעל עליו את הדלת. והם חיכו שהרב יצא. הרב היה המוהל. חיכו לו. אף אחד לא העז לדפוק בדלת. ידוע שהוא איש זריז ואם הוא מתעכב יש לכך סיבה. עושה כוונות, או תפילות. והנה לקח חצי שעה והרב לא יוצא. איזה צעירים, שיש להם עזות דקדושא, הציצו, וראו שהוא עומד ליד הקיר פניו כלהבי אש, ונושא עיניו למרום, כולו מתפלל, כולו דבוק לעולם של מעלה, לא מבינים מה קורה. הבינו שיש עוד זמן לחכות. אז כל עשר דקות, מציצים לראות מה קורה, ורואים אותו באותו מצב. כולו אחוז שרעפים, כולו מתוח, חיכו חיכו, לקח קרוב לשעתיים, פתאום הרב פתח את הדלת, נכנס, עשה את הברית, כשהגיע עת מתן השם לילד, הוא לא שאל את האמא ואת האבא אלא קרא ויקרא שמו בישראל **משה לייב**. אחרי זה סיימו,

אמר פסוקים וסעודה. אחרי שאכלו כעת המוציא והביאו את הדגים הוא אמר לאבי הבן בטח יש לך לשאול אותנו, לא? אמר לו שאלה אחת? יש לי אולי איזה עשר שאלות לשאול אותך, והרב הרי יודע את השאלות שלי אז אולי הרב יגיד לבד מה קרה פה. ענה לו הרב רבי לוי יצחק מברדיצ'ב, אני אגיד לך, בסוף התפילה, שאני מתפלל וזועק מקירות ליבי, עד שהתפילה עולה למעלה, עד שהיא מפלסת לה דרך בשמיים לוקח זמן, היום ראיתי שהתפילה עלתה ישר, ולא הבנתי למה. ידוע שכשנפטר צדיק אז השמיים פתוחים, טהורים, נקיים, כל המזיקים, המשחיתים, המחבלים בורחים משום בואו של הצדיק. בערב שבת לפני כניסת שבת יוצא כרוז ברקיע, "שבת מקודש", כל המזיקים, כל המחבלים בורחים לתהום, בלב האוקיינוס ההודי, "בנוקבא דתהומא רבא", יש איזה נקב שם, ויותר טוב לא לדעת בדיוק איפה הנקב הזה, מכניסים אותם וסוגרים אותם עם פקק עד מוצאי שבת. כשישראל אומרים במוצאי שבת **ויהי נועם** אז פותחים את הפקק. הם יוצאים וזה סכנה. לכן, אנו עושים הבדלה ובשמים כדי להכניע אותם. רבי לוי יצחק אמר, הרקיע היה נקי. עליתי למעלה ורציתי לראות מה קורה עם רבי משה לייב מסאסוב. מובא בזוהר שהצדיקים עולים הם עוברים דרך גהנם. כמו שאמר רבי יוחנן בן זכאי, אינני יודע באיזה דרך מוליכין אותי, גהנם או גן עדן. כך היה בוכה לפני פטירתו. למה מעבירים את הצדיק דרך גהנם? הזוהר אומר שהסיבה העיקרית, שהרשע עשה עבירות, ונכנס לגהנם, אבל הצדיק, לא עשה עבירות, אבל באו לו מחשבות של עבירות. אז הוא צריך לכפר על המחשבה. תשמעו איזה פירוש כותב רבי שמעון בר יוחאי, עליו השלום. בגלל שהוא חטא במחשבה אז הקב"ה עושה לו עונש במחשבה. הצדיק חושב שהוא הולך לגהנם

ובינתיים הוא מכפר על מה שהוא חשב של עבירות. לפעמים בא מאליו לאדם מחשבות עבירה. אז בדרך הזאת מתכפר לו. מחשבה כנגד מחשבה. מעשה כנגד מעשה. מחשבה כנגד מחשבה. מידה כנגד מידה. ראיתי שמעבירים אותו משם, ולא נתנו לו להיכנס. אז הוא עונה, אני יודע שיש שם רשעים שרוצים לצאת. תאר לעצמך לרשע היה מלא רכוש בעולם הזה וכעת אין לו כלום. הוא לא יכול לצאת עד שייפטר איזה צדיק ויקח אותו טרמפ. יקח אותו במרכבה שלו איתו. כך כתוב בזוהר הקדוש. אז אמר, רבי משה לייב מסאסוב, כל אלה שמחכים בטרמפיאדה של גהנם או היציאה מהגהנם אני אקח אותם איתי. אבל אני רוצה להיכנס בפנים להוציא עוד. אמרו לו, לא. אלה יש להם עוד זמן. יש חודש, חודשיים, ויש אפילו שנים בגהנם, כמו הרשעים שנידונים לדודי דורות. אתה לא נכנס. בא המפקד של גהנם, דומא, השר של גהנם, אומר לו תשתוק מי אתה בכלל בשבילי. עונה לו רבי משה לייב, אני הייתי פודה אנשים בחיים, **וגדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם**. והוא נכנס בכוח. נהיה רעש גדול. אומר רבי לוי יצחק, ריתק אותי המחזה הזה. אני רואה מחזה כזה, אז אני יושב ומסתכל. ואני רואה איך שהוא נלחם איתם, ורב איתם ופורץ, ופודה ולוקח איתו. בינתיים נהיתה מהומה גדולה, עלו לרקיע. ברקיע של מעלה לא יכלו לפסוק. אמרו אין לנו תקדים כזה. שאלו את הקב"ה, אמר להם, תנו לו, כיוון שהוא בחייו היה פודה אנשים. עכשיו יפדה גם כן נשמות מגהנם, ואלה שנגזר עליהם גלגול בדומם, בחי, בצומח. תוציא 20000 נשמות. הוציא 20000 נשמות, והוא רוצה עוד. מה עוד? ענה להם, הגמרא אומרת, כשהקב"ה נותן בעין יפה הוא נותן. אז מה 20000 רק? זה כלום? זה מה שאני יכולתי לעשות. אם הייתי חי הייתי עושה עוד. אם היה לי כוח הייתי

עושה עוד. הלכו עוד פעם לקב"ה, אמר להם הוא צודק. תנו לו עוד. אל תתווכחו איתו. היום זה היום שלו. הצדיק, יום הפטירה שלו, זה יום ההילולה שלו. הוא דורש תורה לבד באותו יום, ואף אחד לא יכול להגיד דברי תורה יחד איתו. זה היום שלו. אז צריך לחזור ולשנן כדי שתדע מה מה להגיד למעלה. אומר ר' לוי יצחק שעתיים אני רואה אותו אוסף נשמות שהיו בגהנם כדי להוציא אותם משם. עכשיו אין מקום במרכבות והוא צועק בחברת המרכבות של גן עדן, תביאו מלאכים תביאו מרכבות כדי לשאת את האנשים. באו מלאכי המרכבה בצו שמונה. העמיסו את הרשעים, הוציאו אותם מגהנם, ופדה אותם. אחרי שראיתי את כל המחזה הזה, מייד יצאתי לעשות ברית, אז בטח שנקרא לתינוק משה לייב. נכון או לא ? תרצתי לך את כל הקושיות.

מכאן ראית שמי ששכרו מאת הקב"ה שכרו כפול ומכופל. לכן, תעשה מצוות בשמחה !!!

למה צריך להישבע ?

לא צריך להישבע.

על זה אמר הפסוק בתהלים **"עדותיך נאמנו מאד, לביתך נאווה קודש לאורך ימים"**. אומר עדותיך נאמנו מאד, הקב"ה, מעיד או מבטיח משהו, אנחנו לא צריכים ממנו לא שטר ולא עדים ולא ראיה ולא הקלטה, כי וודאי הוא יקיים. אבל מה הקב"ה ? **"לביתך נאווה קודש"**, אתן לך שכר אח"כ, **ושמר ה' אלוקיך לך**. ודע שמתן שכרם של צדיקים לעתיד לבוא. אל תפחד, אשר נשבע לאבותיך. אז למה נשבע ? כי זה לאורך ימים לא לעכשיו. השכר, אח"כ בעולם האמת. אנחנו אומרים כל בוקר משנה בשחרית, אלו דברים

שאדם אוכל פירותיהם בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא... גמילות חסדים. יש שם רשימה של דברים. יש הרבה

אנשים שעושים מצוות של גמילות חסדים, כיבוד אב ואם, השכמת בית הכנסת, ואין להם פירות בעולם הזה. הצדיקים אומרים אל תתן לנו גם פירות, תשמור לנו את הקרן ואת הפירות לעולם הבא. למה ? אם יאכל את הפירות פה, יבזבז אותם. כל מה שאדם אוכל בעולם הזה זה נגרע משכרו בעולם הבא. אבל, כאשר הקב"ה שומר לו את השכר זה קרן קיימת, גם הקרן וגם הפירות לעולם האמת. לכן אמר, **ושמר השם אלוקיך לך...**

עוד שאלו, המפרשים, התחיל בלשון רבים **(תשמעו, את המשפטים האלה, ושמרתם ועשיתם)**, ופתאם עבר ללשון יחיד **(שמר... אהבד, וברכד והרצד; וברד)**. מה קרה פה ?

באים אלף איש לבית הכנסת. כולם מתפללים יחד. כולם קיימו את המצווה כהוגן. באים אלף איש לשיעור תורה, כולם שומעים. השכר לכל אחד שונה. אין שכר קבוע לכולם. למה ? אחד עיף, אחד לא עיף. אחד ישן אחד לא. הוא בא ממרחקים, זה בא ממקום רחוק, אחד יש לו שכר פסיעות, אחד אין לו שכר פסיעות. כל אחד יש לו אילוצים. אחד התאמץ להבין, השני קל הבנה, בקלות הבין את הכל. יש אדם, שצריך כל העמידה להתאמץ כדי לגרש את היצר הרע עליו כדי לכוון בתפילה. ויש אדם שהתפילה שלו כמו מים אוטומאט דבוק עם הקב"ה. לכן, השכר שונה אחד מהשני. לכן, אמר את זה בלשון יחיד.

כתוב במפורש בשלחן ערוך, **זריזים מקדימים למצוות**. ברית עושים בבוקר. כמה שיותר מוקדם. יש בזה עניין גדול.

וברך את לחמך ואת מימך.

כשיש ילדים צריך פרנסה. מי מביא את הפרנסה ?

אתה מביא ?

לא !

הילד מביא.

למה שמו זכר ? זה כר.

כשהוא נולד הוא פותח את ידו ואומר לאבא שלו, לא אתה מפרנס אותי, אני נולדתי עם כיכרי בידי. יש לו צינור מלמעלה. לכל ילד צינור שלו של שפע.

למה העשירים הכסף שלהם הולך ומתרבה ?

העניים כסף אין להם, אבל ילדים הרבה יש להם. אתה יודע למה ?

כל אחד איזה ברכות מברך. רבי יעקב בעל הטורים עליו השלום אומר, תספור את האותיות בפסוק, **ואתה ישראל מה השם אלוקיך שואל מעימך כי אם ליראה את אדוני ללכת בדרכיו...99**

אותיות. תשים א' במה ? אז נהיה מאה. אל תקרא מה אלא מאה. אתה צריך לברך 100 ברכות ביום. מה הסוד של 100 ברכות ? עניין גדול יש בזה. בזמן דוד המלך 100 איש נפטרו כל יום. עמד דוד המלך ותקן 100 ברכות. משה רבינו תיקן, מה אלוקיך שואל מעימך... אל תקרא מה אלא 100. מה קרה ? שכחו ! ממשה עד דוד היו מלחמות, פוליטיקות, בעיות, שכחו מה 100 ברכות. תקן להם 100 ברכות והפסיקו למות. למה 100 ? תספור בפרשת כי תבוא, (קוראים את זה שבועיים לפני ראש השנה), בעזרת השם עד אז יבוא המשיח והכל יתהפך לברכות. יש שם 98 קללות. צ"ח קללות בפרשת כי תבוא. נוסף עליהם עוד שתיים שלא כתובים בפירוש, **גם כל חולי וכל מכה**, אז ביחד זה נהיה 100. מי שנזהר ב 100 ברכות, המאה קללות יתהפכו עליו לברכות. לכן, אמר ויהפוך אדוני אלוקיך לך את הקללה לברכה, כי אהבך אדוני אלוקיך. לכן, אדם, צריך לספור את ה 100 ברכות שלו שיהיו מלאות. צריך להשלים בשבת ע"י

בשמים, פירות ירקות. למה לעשיר יש הרבה כסף וילדים בקושי ילד אחד, ואילו לעני אין כסף והרבה ילדים ? העשיר כל היום רץ ממקום למקום, מחליף מטוסים, עולה יורד, כל הזמן מסביב לעולם. אין לו זמן לאכול לחם. מביאים לו עוגה, בורקס או עוגת גבינה. מה ומברך ? מזונות ועל המחיה ועל הכלכלה. כל היום על המחיה. בגלל זה גם הוא שמן. אוכל קמח לבן. אתה מברך אותי על המחיה אתן לך מחיה, אתן לך כסף. ונותן לו כסף. העני המסכן, מה יש לו לאכול ? חצי ביצה. מה מברך על זה ? בורא נפשות רבות. אחרי זה שותה מים. מה מברך ? בורא נפשות רבות. ההוא שותה סודה. סודה אי אפשר לשתות בבת אחת רביעית. חוזר העני בערב, אשתו אומרת לו רעבים. אוכלים ירקות. מה מברכים ? בורא נפשות רבות. ולכן, נותן לו הקב"ה ילדים.

לכן אמר, **עשיר ורש נפגשו עושה כולם אדוני**. מה פירוש ?

ולמה צריכים להיפגש ?

יש פתגם, העשיר,השבע לא מרגיש בצער הרעב. בכיפור רק בטנו מקרקרת. כשהעשיר פוגש את הרש רואה את המצב שלו, מרחם עליו. למה ? כי הוא רואה שהוא לובש קרעים, הבית שלו מרתף לא ראוי למגורים. עשיר ורש נפגשו, מי עשה זאת ? הקב"ה.

רבי יצחק מוורקא היה חריף מאד. הוא פעם אחת, היה בבית של עשיר מהעיר. העשיר הזה היה קמצן גדול. לא נותן פרוטה לצדקה. גם בביתו היה מקמץ. בגדים היה קונה עד שיבלו. הוילונות ירושה מאמא של סבתא שלו, ואוסף כסף כל היום. הרב היה אצלו בשביל איזה ענין של הקהילה. הסתכל עליו ורואה שהוא אוכל לחם יבש ודג מלוח. אמר לו רבי יצחק, מה אתה אוכל דג מלוח ? ענה לו העשיר, אני אוהב את

זה. אמר לו הרב, לא, אתה חייב לאכול סטיק שעולה קילו 80 ש, ולאכול דג לוקוס, ועוד כל מיני דברים טעימים. עכשיו הבנתי למה אתה לא נותן כסף לעניים, אתה אוכל דג מלוח. אם אתה תאכל בשר ודגים לפחות דג מלוח תתן לעני. לכן, האדם צריך לדעת להרגיש צער של השני כדי לעזור לו.

הגאון חיד"א בספרו מחזיק ברכה, דן שם על **ואהבך וברכך, והסיר אדוני ממך כל חולי וכל מדוי מצרים הרעים אשר ידעת, לא ישימם בך ויתנם בכל שונאיך**. הפסוק בלתי מובן. אם אמר שיסיר ממך כל חולי למה אמר וכל מדוי מצריים אשר ידעת לא ישימם בך?

המפרשים, כל אחד פירש לפי דרכו. יש שהסבירו שמכות מצריים היו גם לישראל אבל ישראל לא ניזוקו. אבל נשאר משהו מהטעם, מהריח, מהרושם של המכות האלה. התירוץ הזה עדיין לא מספיק בהיר. הגאון חיד"א, עליו השלום כותב ב"מחזיק ברכה" שיש שאלה הלכתית. הוא אומר על אביו, **רבי יצחק זרחיה**, חקר פעם חקירה, האם רבי עקיבא כשיצא מהפרדס, היחיד שנכנס ויצא בשלום רבי עקיבא, הפרדס הוא מקום בגן עדן, מקום חקירות. האם כשיצא מהפרדס בשלום ברך הגומל או לא בירך הגומל? ולמה השאלה? כי הוא היה בסכנה. עובדה שהחברים שלו נפגעו, אלישע אחר כפר בעיקר, בן זומא הציץ ונפגע בן עזאי הציץ ומת. כל אחד קרה לו משהו. או שאולי הוא לא צריך לברך כי הוא הכניס את עצמו לסכנה? אל תיכנס לסכנה ואל תברך הגומל. אותו דבר יצחק אבינו כשחזר מהעקידה. נכון **שבפרקי אליעזר** כתוב שעמד ובירך כי פרח נשמתו, **ברוך אתה השם מחיה המתים**. הרי מגן אברהם, תקן אברהם אבינו, אמר לו אל תירא אברהם, אנוכי מגן לך. אז הקב"ה הבטיח לו עמד ותקן **"מגן אברהם"**. יצחק אבינו, כשקם

מהעקידה, עמד ותיקן מחיה המתים. יעקב אבינו, ראה את המלאכים בסולם, עמד ותיקן **האל הקדוש**. שלמה המלך קבל חכמה תיקן **"חונן הדעת"**. כל אחד תיקן באיזה אופן. מרן הבית יוסף הביא את הפרקי אליעזר.

האם יצחק אבינו בירך הגומל או לא בירך הגומל? הרי הוא פשט את צווארו להיעקד. הוא הסכים. ועוד יותר חקר כהן גדול ביום הכיפורים כשהיה יוצא מקודש הקודשים, הרי הוא נכנס לסכנה עצומה. הרי שבוע שלם לפני כן מפרשים אותו, וכל הלילה נשאר ער, וכשהיה נכנס כל ישראל היו חרדים ופחדים. האם צריך לברך הגומל או לא? והתשובה היא שמכיוון שעשה את הדבר מרצונו אין לברך הגומל. ומה עכשיו אדם נסע נסיעה ארוכה מעיר לעיר וצריך לפרנסה שלו או לבקר את הקרובים שלו, זה יברך הגומל. אבל דבר שהיה חייב לעשותו והוא מרצונו עשה זאת או בהתנדבות האם צריך לברך הגומל? כן. **חוץ מצינים פחים**, הצטננות, זה תוצאה שהוא לא שמר, שהגמרא אומרת הכל בידי שמיים חוץ מצינים פחים, שנאמר, **צינים פחים בדרך עיקש שומר נפשו ירחק מהם**. האדם צריך לשמור על עצמו. בסוף, המסקנה היא שצריך לברך, כך כתב הרב יוסף בן ניש, זה רבו של הרמב"ם. מי שעשה חובות ושמו אותו בכלא, הוא בא לשאול, האם אחרי שיצא מהכלא הוא צריך לברך הגומל או לא? למה? כי הוא עשה חובות. פסק לו שיברך. למה? כי הוא לא עשה את החובות האלה כדי להמר או כדי לאכול ולזלול אלא עשה זאת כדי לקיים את עצמו, לעסקים שלו. אז כיוון שכך, צריך לברך.

אותו דבר, הגאון רבי חיים פלאג'י, היה מעשה באיזמיר, לא עליכם, אחד שלח יד בנפשו, שתה רעל. באו הרופאים והצילו אותו. וחזר לאיתנו. בא לשאול את הרב האם הוא צריך לברך הגומל

ואכלת, ושבעת וברכת

ו', ו', - שלושה וויים

אומר הגאון חיד"א, 3 פעמים ו', 18. מכאן שאין לאכול לפני התפילה. תתפלל 18 תקבל וויים ואז **ואכלת ושבעת וברכת**.

מה זה **ואכלת** ? מצווה לאכול ?

היו הרבה חסידים ואנשי מעשה שהיו צמים.

רבי נחוניא בן הקנה כתב סגולה לנצח את היצר הרע שאדם יצום 6 שנים. מה הכוונה ? חוץ מראש חודש ושבתות וימים טובים או חודש ניסן, יש 120 יום בשנה שאסור לצום בהם. ויאכל בלילה. בשנה השביעית יהיה מובטח לו שהכניע את היצר הרע שלו. וסימנך, 6 שנים יעבוד ובשביעית יצא לחופשי חיים. רבינו יוסף חיים עשה כך. צם שש שנים שלמות והיה רגוע ששבר את היצר ברע שלו. הכוונה גם כשאתה אוכל גם כשאתה מטייל תחשוב על עבודת השם. מה רבו מעשיך ה'. גם כשאתה שבע תברך את הקב"ה.

היה חכם שהלך לפולניה ומפולניה לברלין. ברלין זו עיר שהיו בה הרבה משכילים ורפורמים. היה יהודי שהביא את האוכל שלו להתחמם בתנור, והיה גוי שהביא את האוכל שלו להתחמם בתנור. הגוי לקח בטעות את הסיר של היהודי, וילדיו של היהודי נשארו רעבים. שאל היהודי את הרבי הרפורמי שלהם, מה לעשות. הרב הרפורמי פסק ליהודי לאכול את הסיר של הגוי מכיוון שטעות הגוי מותרת.

וכסף זהב ירבה לך

בטח לך, אלא למי ?

הדם של האדם אדום. הזהב הוא אדום. כשהתורה מדברת על דמים תרתי משמע, גם דם וגם כסף שהם אדומים

או לא, כי הוא עשה זאת בידיו. הוא פסק לו שיברך. אבל היו פוסקים שחלקו מכיוון שהוא עשה זאת בידו אז לא צריך לברך.

לכן, כתוב **והסיר השם ממך כל חולי וכל מדוי מצריים**. גם מה שהוא הביא על עצמו ובין מה שלא הביא על עצמו גם זה לא ישימם בך. איפה כל אלה יהיו ? ונתנם בכל שונאיק. בעזה !!! ברמאלה ! בטהרן !!

ולא תביא תועבה אל ביתך

זה גאווה. שנאמר תועבת השם כל גבה לב. אין תועבה בעולם כמו מי שמתגאה. אל תכניס בעבודת השם גאווה.

השל"ה כותב, מה זה **כי תאמר בלבבך איכה אוכל להרישם** ?

אם אתה תאמין שבטבע אי אפשר לגמור אותם. כמו הנשק האירני שמפוזר ב300 נקודות. אם אדם אומר יש לי תשובה יש לי פיתרון, אז הקב"ה אומר נראה אותך. כשאתה אומר, שאתה לא יכול, אז ה' יעשה. **ולא תירא מהם**. יעשה וינקום בהם.

לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי

מה פירוש ?

היה צריך לומר כי לא בלחם לבדו יחיה האדם. מה זה על ? כמו שהגוף שלי צריך מזון, הנשמה שלי צריכה מזון. המזון של הנשמה הוא תורה. מה זה הלחם ? הכוונה שהלחם שאתה עובד בשבילו יהיה בשביל עבודת השם. כשאתה הולך לעבוד תכוון שאתה הולך לעבוד כדי שתהיה לך פרנסה לעבוד את השם. לכן, על הלחם, על זה אתה הולך לעבוד. על זה אתה הולך לקנות אוכל. כך, בעזרת השם, תאכל תשבע ותצליח.

אח"כ אומר משה רבינו, ממרים הייתם את השם מיום דעתי אתכם

כותבים המפרשים, איך יכול להיות ?
משה העניו מכל האדם הוא ויבוא ויאמר
לישראל כך ? בפרשת דברים דיבר
איתם בעדינות. פה אומר ממרים הייתם.

זאת ענווה.

אומר משה, אני כנראה לא ראוי להנהיג
אתכם, אני לא מתאים ללמד אתכם
תורה. אתם הייתם צריכים משהו אחר
שילמד אתכם והעובדה שאתם לא
שומעים. כמה שאני מלמד אתכם לא
שמעתם. אז לכן, היה צריך משהו
אחר. הוא תלה את זה בחולשתו שהוא
לא מתאים.

ועתה ישראל מה השם אלוקיך שואל מעימך כי אם לירא את השם אלוקיך

שאלה הגמרא, מה יראת השם היא
דבר זוטרי ? יראת השם זו מדרגה
חשובה מאד. בשביל משה רבינו זה
דבר קטן. הוא בכלל לא העלה על
דעתו שיכול להיות אדם ללא יראת
שמיים.

הרקנטי כותב, מה אתה עושה בשביל
זה שהוא אלוקיך ? הוא נותן לך כל
טוב, שומע תפילותיך, ומה אתה עושה
כנגד ? תלמד תורה.

והיה אם שמוע תשמעו...בכל לבבכם ובכל נפשכם...

חסר פה.

בפרשה הראשונה מה כתוב ? **ואהבת
את השם אלוקיך בכל לבבך ובכל
נפשך ובכל מאודך** ואילו כאן ב"והיה
**אם שמוע" ולעובדו בכל לבבכם
(לשון רבים) ובכל נפשכם.** איפה ברח
ובכל מאודכם ? למה לא הזכיר **ובכל
מאודכם** ? זאת שאלה שהמפרשים
שואלים. יחיד, אדם בודד, ימצא טיפ

המטבעות. **הרב בנין העיתים** אומר,
זה לא טוב, אם יש לאדם הרבה דם
רפואתו שיקיז דם. ידוע, שגם הרופאים
אומרים, שמי שסובל מיתר לחץ דם
יורידו כל חודש חודשיים איזו חצי מנת
דם. כך יהיה פחות לחץ. הרמב"ם גם
כותב שריבוי דם בגוף האדם הוא לא
טוב. גם כאן תדע, ריבוי ממון זה לא
טוב. כדאי מאד לתת לצדקה. כמו שדם
מקזים כך כסף תורמים לצדקה.

השל"ה כותב, שמי שיש לו כסף הוא
נחשב והוא צריך לתת צדקה ועל ידי זה
הכל ילך למישרים.

כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה

עוצם ידי, פשט, אני גיבור חזק, אני
חכם, אני יודע לעשות עסקים, אני
מצליח.

תיזהר על תאמר כך. אומר רבינו בחיי,
בחובות הלבבות. מעשה היה בספרד
שהיה איש אחד, שהיה סופר. סופר של
אז היה כותב אגרות והיה מקבל הרבה
כסף על זה. למשל, אם יש איזו חתונה,
מזמינים אצלו ברכה לחתן ולכלה. והיו
משלמים לו על זה בעין יפה. יום אחד
פגש אותו חברו בשוק. רבינו בחיי היה
נוכח ושמע שחברו שואל אותו, מה
נשמע ? איך הפרנסה ? ענה לו, מצויינת
כל עוד והיד עובדת. אחרי שעה עבר גוי
שיכור וחתך לו את היד. נקטעה ידו.
הוא היה צריך לומר כל עוד השם
יתברך נותן בריאות. הוא תלה את זה
ביד שלו, כוחי ועוצם ידי עשה לי את
החיל הזה. לכן אדם צריך מאד להיזהר.
לפעמים מנסים אותו מהשמיים. הוא
צריך לדעת מה הוא אומר. מה זה כוחי
ועוצם ידי ? עוצם זה סוגר. אתה רואה
אני לא נותן צדקה אז חסכתי לי הרבה
כסף. הוא חושב שעל ידי שיחסוך
ויסגור את היד ירבה לו הכסף. תיזהר.
חס ושלום מה יכול לקרות מזה.

שזה שיושב בחוץ לארץ בבית הכנסת
הוא כאילו גר בארץ ישראל. אז, לכן
אמר, רבי יוחנן שמה שהועיל להם הוא
שהותם בבית הכנסת מבוקר עד לילה.

**הישמרו לכם פן יפתה לבבכם
וסרתם ועבדתם אלוקים אחרים
והשתחיתם להם**

המדרש אומר שבעה איברים יש כאן,
שהתורה מזהירה:

מוח
פה
עיניים
אוזניים
חוטם
ידיים
רגליים

**פה להם ולא ידברו, אוזניים להם
ולא ישמעו אף להם ולא יריחו,
ידיהם ולא ימישון, רגליהם ולא
יהלכו ולא יהגו בגרונם**

אז אילו הם שבעת האיברים.

ואנו ישראל, בטח בהשם, עזרם ומגינם
הוא.

כי מהשמיים על הארץ

כמה נשאר לסוף האלף הזה ?

בקושי 230 שנה. אנחנו בגלות 2400
וכמה שנים, איך יהיה **ושמחתנו כימות
עיניתנו** ? אלא אומר כי מהשמיים על
הארץ. יום של הקב"ה 1000 שנים. יום
של שמיים יהיה פה על הארץ.

**בעזרת השם יראו עינינו וישמח
ליבנו ותזכו לחיים טובים והקב"ה
יגזור עליכם גזירות טובות וימלא
משאלות ליבכם לטובה ולברכה.**

לעילוי נשמת אהובינו

אפריים שמעון אריאל ז"ל

בן סיגל תחי'

כזה שאוהב את הכסף יותר מהחיים
שלו. יש אדם שאוהב את נפשו ומוכן
לתת הכל עבור נפשו, אמר לו **בכל
נפשך**, יש אדם שאוהב את החיים שלו,
הוא לא מוכן לסבול ייסורים, יהרוג את
עצמו לא לסבול ייסורים, אמר לו **בכל
לבבך**. ויש אדם, שהממון שלו חביב
עליו יותר מגופו, מוכן למות בשביל
הכסף. לכן הוא לא מת בבוקר שלא
להפסיד יום עבודה. לזה אמר לו, **בכל
מאודך**. אצל יחיד אתה אני יכול למצוא
טיפש כזה, אבל משה רבינו מדבר כעת
לשישים ריבוא, שש מאות אלף איש.
האם יתכן שמתוך שישים ריבוא אין
אחד שאוהב את נפשו יותר מכספו ?
לכן שם לא אמר ובכל מאדכם.

בשבתך בביתך ובלכתך בדרך

אומר החת"ם סופר, מכאן תדע
שללמוד תורה לא רק בבית אלא גם
בדרך. צריך כל הזמן ללמוד.

למען ירבו ימיכם וימי ביניכם

הגמרא במסכת ברכות דף י"ח אומרת,
שרבי יוחנן האמורא היה יושב בארץ
ישראל. הוא האריך ימים. חי למעלה
מ200 שנה. עד שידוע שהיה מכתף על
ריש לקיש ועל רבי חייא, היה נשען
עליהם, הגבות שלו היו ארוכות...באו
ואמרו לו, יש שהאריכו ימים בבבל. אמר
להם, אריכות ימים זה בארץ ישראל.
שאל אותם, מה הם עושים ? אמרו לו,
מקדימים ובאים לבית הכנסת מוקדם
בבוקר ויוצאים מבית הכנסת מאוחר
בלילה. אמר להם, זה שהם מקדימים
ונשארים עד מאוחר זה הועיל להם.
אבל מה עם ארץ ישראל ? הגמרא
אומרת **שעתידים בתי כנסיות ובתי
מדרשות שבבבל שיקבעו בארץ
ישראל**. כלומר, כל הישיבות שיש היום
בחוץ לארץ, לא רק בבבל אלא בכל
העולם כולו, עתידים להיעקר, יהיו
כולם ארץ ישראל. נמצא שבית הכנסת
שבחוץ לארץ ובית מדרש של חוץ לארץ
יש להם קדושה של ארץ ישראל. נמצא